باسمه تعالی

# آزمون تشریحی هماهنگ دی‌ماه

(دورهٔ دوم متوسطه)

نام و نام خانوادگی:

مدرسه: کلاس: مدت آزمون: **۹۰ دقیقه** تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۱۰/۶**

نام درس: **تاریخ** پایه: **دوازدهم** (رشته انسانی) 

| ردیف | سؤال | بارم |
|---|---|---|
| ۱ | **درست یا نادرست بودن گزاره‌های زیر را مشخص کنید.**<br>الف) از زمان ولیعهدی عباس‌میرزا ترجمهٔ آثار اروپایی آغاز شد. درست ☐ نادرست ☐<br>ب) میرزا ابوالقاسم خان قائم‌مقام فراهانی صدراعظم عصر ناصری بود. درست ☐ نادرست ☐<br>ج) انگلیسی‌ها نخستین استعمارگرانی بودند که به کشور هند وارد شدند. درست ☐ نادرست ☐<br>د) دورهٔ کریم‌خان زند دو شهر شیراز و بندرعباس به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شد. درست ☐ نادرست ☐ | ۱ |
| ۲ | **کدام‌یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافه است.)**<br>سمت راست / سمت چپ<br>الف) صدرالتواریخ — ۱ـ میرزا محمدجعفر خورموجی<br>ب) تاریخ بیداری ایرانیان — ۲ـ خاوری شیرازی<br>ج) تاریخ ذوالقرنین — ۳ـ میرزا صالح شیرازی<br>د) حقایق‌الاخبار ناصری — ۴ـ محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه<br>۵ـ محمد ناظم‌الاسلام کرمانی | ۱ |
| ۳ | **جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است.)**<br>**«نادر شاه افشار ـ لطفعلی خان زند ـ فتحعلی شاه قاجار ـ ناصرالدین شاه ـ مظفرالدین شاه»**<br>الف) ..... ، عین‌الدوله را به عنوان صدراعظم خود انتخاب کرد.<br>ب) میرزا مهدی‌خان استرآبادی مورخ دربار ..... بود.<br>ج) جنبش تنباکو در زمان سلطنت ..... رخ داد. | ۰/۷۵ |
| ۴ | **گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید.**<br>**الف) کدام‌یک از روشنفکران فرانسوی دربارهٔ اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت؟**<br>۱) مونتسکیو ۲) ولتر ۳) فوکو ۴) روسو<br>**ب) کدام‌یک از کشورهای زیر به موجب عهدنامهٔ آخال از ایران جدا نشده است؟**<br>۱) ترکمنستان ۲) ارمنستان ۳) تاجیکستان ۴) ازبکستان<br>**ج) در ماجرای مسیو نوز بلژیکی رهبری حرکت مردم بر عهدهٔ چه کسی بود؟**<br>۱) آیت‌الله سید عبدالله بهبهانی ۲) آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری<br>۳) آیت‌الله سیدمحمد طباطبایی ۴) آیت‌الله میرزای شیرازی | ۰/۷۵ |
| ۵ | **به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.**<br>الف) دو جریان فکری در سدهٔ نوزده که زمینه‌ساز شکل‌گیری دولت‌های ملی جدید شد چه بود؟<br>ب) چرا در اوایل دورهٔ قاجار واردات کالاهای صنعتی اروپایی به ایران محدود بود؟ | ۱ |
| ۶ | **تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی:**<br>الف) حکومت جمهوری انگلیس:<br>ب) کلاه فرنگی: | ۲ |

www-kanoon-ir

باسمه تعالی

# آزمون تشریحی هماهنگ دی‌ماه

(دورهٔ دوم متوسطه)

نام و نام خانوادگی:

مدرسه: کلاس: مدت آزمون: **۹۰ دقیقه** تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۱۰/۶**

نام درس: **تاریخ** پایه: **دوازدهم** (رشته انسانی) 

| ردیف | سؤال | بارم |
|---|---|---|
| ۷ | بینش در تاریخ‌نگاری سنتی و تاریخ‌نگاری معاصر را با هم مقایسه کنید. | ۱ |
| ۸ | شیوهٔ تولید سهم‌بری دهقانی با شیوهٔ تولید خرده‌کالای دولتی و خصوصی در دورهٔ قاجار را مقایسه کنید. | ۱ |
| ۹ | مهم‌ترین شرایطی که نادرشاه برای پذیرفتن سلطنت در شورای دشت مغان مطرح کرد چه بود؟ | ۰/۷۵ |
| ۱۰ | چه عواملی باعث محدود شدن قدرت شاهان قاجاری شد که نمی‌توانستند قدرت استبدادی و اختیارات نامحدود خود را به کار ببندند؟ (ذکر دو مورد کافی است.) | ۰/۵ |
| ۱۱ | زمینه‌های نهضت مشروطه را نام ببرید. (ذکر دو مورد کافی است.) | ۰/۵ |
| ۱۲ | مهم‌ترین خواست‌های مهاجران در مهاجرت کبری چه بود؟ (ذکر سه مورد کافی است.) | ۰/۷۵ |
| ۱۳ | دلایل مخالفت روسیه با نهضت مشروطهٔ ایران چه بود؟ (ذکر دو مورد کافی است.) | ۰/۵ |
| ۱۴ | نویسندگان کتاب‌های صدرالتواریخ و حقایق‌الاخبار ناصری درآثار خود چگونه شخصیت امیرکبیر را مورد توجه قرار دادند؟ | ۱ |
| ۱۵ | وظایف محاکم شرع و عرف در دورهٔ قاجار را به طور خلاصه بیان نمایید. | ۱ |
| ۱۶ | جنگ داخلی آمریکا چه تأثیری بر کشاورزی ایران در دورهٔ قاجار داشت؟ | ۰/۵ |
| ۱۷ | مضمون اصل دوم متمم قانون اساسی مشروطه چه بود و با تلاش چه کسی به تصویب رسید؟ | ۱ |
| ۱۸ | جامعهٔ ملل چه زمانی و توسط چه کسانی و در کجا تأسیس شد؟ دلایل تشکیل آن چه بود؟ | ۱ |
| ۱۹ | ژان ژاک روسو با چه نظریاتی سعی داشت دیدگاه مردم فرانسه را تغییر دهد؟ | ۰/۵ |
| ۲۰ | بهانه و هدف اصلی کشورهای اروپایی از دخالت در امور داخلی عثمانی چه بود؟ | ۱ |
| ۲۱ | چه مواردی باعث تنش بین ایران و عثمانی در دورهٔ قاجار شد؟ کدام کشورها واسطهٔ رفع تنش شدند؟ قراردادهای فی‌مابین چه نام داشت؟ | ۱/۵ |
| ۲۲ | «همهٔ قدرت از آن شوراها» شعار چه کسانی بود و چه تغییری در حکومت ایجاد کردند؟ | ۱ |
| | جمع بارم | ۲۰ |

www.kanoon.ir

باسمه تعالی

# پاسخنامه آزمون تشریحی هماهنگ دی‌ماه

پاسخنامه درس: **تاریخ** (دورهٔ دوم متوسطه)

پایه: **دوازدهم** (رشته انسانی) تاریخ آزمون: **۱۴۰۳/۱۰/۶**



**پاسخ سؤال ۱:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

الف) درست

ب) نادرست، قائم‌مقام فراهانی صدراعظم محمدشاه بود. از مهم‌ترین صدراعظم‌های عصر ناصری می‌توان از میرزاتقی‌خان فراهانی (امیرکبیر) و میرزا حسین‌خان سپهسالار نام برد.

ج) نادرست، پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها نخستین استعمارگرانی بودند که به هند وارد شدند.

د) نادرست، در دورهٔ کریم خان زند دو شهر شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شد.

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۳، ۲۲، ۲۵ و ۳۵)*

**پاسخ سؤال ۲:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

الف) ۴ـ اعتمادالسلطنه ب) ۵ـ ناظم‌الاسلام کرمانی ج) ۲ـ خاوری شیرازی د) ۱ـ محمدجعفر خورموجی

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۵ و ۶)*

**پاسخ سؤال ۳:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

الف) مظفرالدین شاه ب) نادرشاه افشار ج) ناصرالدین شاه

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۲، ۴۵ و ۶۵)*

**پاسخ سؤال ۴:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

الف) گزینهٔ ۲، ولتر صحیح است. مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد. روسو نیز بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.

ب) گزینهٔ ۲، به موجب عهدنامهٔ آخال مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپین (شامل کشورهای کنونی ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان و قزاقستان) توسط روس‌ها تسخیر شد. کشور ارمنستان در نتیجهٔ عهدنامهٔ گلستان به همراه ولایات گرجستان، داغستان، نخجوان و اران (کشورهای کنونی گرجستان، ارمنستان و جمهوری آذربایجان) به روسیه واگذار شد.

ج) گزینهٔ ۱، در واقع این حرکت اولین جرقهٔ نهضت مشروطه بود. بعد آیت‌الله بهبهانی با آیت‌الله طباطبایی متحد شد و این اتحاد، تا پایان حرکت مذکور، ادامه یافت.

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۲۸، ۴۳ و ۶۶)*

**پاسخ سؤال ۵:** (هر مورد ۰/۵ نمره)

الف) رشد اندیشهٔ ملی‌گرایی و آزادی‌خواهی

ب) به علت جنگ‌های ناپلئون کالاهای صنعتی اروپایی چندان به ایران وارد نمی‌شد.

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۴۹ و ۸۰)*

**پاسخ سؤال ۶:** (هر مورد ۱ نمره)

الف) در قرن ۱۷ میان مجلس با محوریت الیور کرامول و پادشاه انگلستان، جنگی درگرفت که به پیروزی مجلس انجامید. کرامول نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس‌جمهور شد. او سپس به دلایل مذهبی با مجلس درگیر شد و آن را منحل کرد. کرامول اولین و آخرین حکومت جمهوری را در تاریخ انگلستان برپا کرد.

ب) در دورهٔ زند نوعی از بناها با کاربرد تفریحی گسترش یافت که به کلاه فرنگی معروف بود و آن بنایی کوچک و گاهی تزیینی بود که در وسط باغ‌ها یا تفریحگاه‌ها ساخته می‌شد.

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۲۴ و ۲۶)*

**پاسخ سؤال ۷:** (۱ نمره)

اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود اما در تاریخ‌نویسی جدید به برخی از جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود.

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۶)*

**پاسخ سؤال ۸:** (۱ نمره)

در شیوهٔ تولید سهم‌بری دهقانی، ساکنان روستاها و کشاورزان، سهم معینی از تولید را دریافت می‌کردند. روستاییان بی‌زمین اغلب روی اراضی مالکان کار می‌کردند. اما شیوهٔ تولید خرده‌کالای دولتی و خصوصی ویژهٔ اقتصاد شهری بود. این گروه از کارگران و اصناف و تولیدکنندگان شهری در کارگاه‌ها و مراکز تولید شهری به کار اشتغال داشتند.

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۴۹)*

**پاسخ سؤال ۹:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

۱ـ موروثی شدن سلطنت در خاندان او ۲ـ حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی ۳ـ حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۱۷)*

**پاسخ سؤال ۱۰:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

۱ـ فقدان ابزارهای لازم، مانند نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه‌ای برای اعمال قدرت مطلقه ۲ـ نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه ۳ـ قدرت سیاسی و نظامی ایلات ۴ـ نفوذ و دخالت قدرت‌های استعمارگر (ذکر دو مورد کافی است.)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۳۷)*

**پاسخ سؤال ۱۱:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

۱ـ از دست رفتن بخش‌هایی از سرزمین ایران ۲ـ غلبهٔ استعمار بر مملکت ۳ـ استبداد دستگاه حاکم ۴ـ مخالفت‌های مردم و علما با استبداد و استعمار ۵ـ ورود اندیشه‌های جدید (ذکر دو مورد کافی است.)

*(تاریخ دوازدهم، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۵)*

**پاسخ سؤال ۱۲:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

۱ـ برکناری عین‌الدوله از صدرات ۲ـ فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران ۳ـ ایجاد عدالت‌خانه ۴ـ تشکیل دارالشورا (مجلس نمایندگان) (ذکر سه مورد کافی است.)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۶۸)*

www.kanoon.ir

**پاسخ سؤال ۱۳:** (هر مورد ۰/۲۵ نمره)

۱ـ جلوگیری از نفوذ انگلیس که در لباس مشروطه‌خواهی، از مشروطه‌طلبان حمایت می‌کرد ۲ـ کمک به محمدعلی شاه که طرفدار روس بود ۳ـ پیشگیری از قیام ملت‌های منطقهٔ قفقاز برای گرفتن آزادی، تحت تأثیر پیروزی مشروطه‌خواهان در ایران (ذکر دو مورد کافی است.)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۷۰)*

**پاسخ سؤال ۱۴:** (۱ نمره)

میرزا محمدجعفر خورموجی، از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق‌الاخبار ناصری نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است. محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه نیز اگر چه تاریخ‌نویسی درباری بود در یکی از آثارش به نام صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۵)*

**پاسخ سؤال ۱۵:** (۱ نمره)

محاکم عرف: به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش و سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می‌کردند. این محاکم را قضات و مأمورانی اداره می‌کردند که از مقام‌های حکومتی فرمان می‌بردند و حقوق می‌گرفتند. (۰/۵ نمره)

محاکم شرع: دعاوی مدنی مانند دعواهای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل می‌کردند. در این محاکم روحانیون قضاوت می‌کردند و هزینه‌های رسیدگی برعهدهٔ طرفین دعوا بود. (۰/۵ نمره)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۴۰)*

**پاسخ سؤال ۱۶:** (۰/۵ نمره)

موجب افزایش تولید و صادرات پنبه از ایران به روسیه شد.

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۵۱)*

**پاسخ سؤال ۱۷:** (۱ نمره)

بنابر این اصل، در هر دوره از مجلس، هیئتی پنج‌نفره از مجتهدان و فقیهان اسلام که با اقتضاهای زمان آشنا بودند، به عنوان عضو، در مجلس شورای ملی شرکت می‌کردند تا بر قانون‌های که تدوین و تصویب می‌شد، نظارت کنند تا خلاف قواعد اسلامی و شرع نباشد. (۰/۷۵ نمره) این اصل با تلاش‌های پیگیر شیخ فضل‌الله نوری تصویب شد. (۰/۲۵ نمره)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۶۹)*

**پاسخ سؤال ۱۸:** (۱ نمره)

پس از جنگ جهانی اول، با طراحی فاتحان جنگ، (۰/۲۵ نمره) تشکلی با عضویت چهل کشور در ژنو سوئیس تأسیس شد، (۰/۲۵ نمره) تا سلطهٔ قدرت‌های مستکبر بر دنیا که آن را «صلح و امنیت جهانی» می‌نامیدند، در معرض تهدید قرار نگیرد (۰/۲۵ نمره) و رقبای بالقوه و بالفعل آنها توان و مجال قدرت یافتن نداشته باشند. (۰/۲۵ نمره)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۸۷)*

**پاسخ سؤال ۱۹:** (۰/۵ نمره)

روسو بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۲۸)*

**پاسخ سؤال ۲۰:** (۱ نمره)

آنها به بهانهٔ دفاع از حقوق اقلیت‌ها در امور داخلی عثمانی مداخله می‌کردند، ولی در واقع به دنبال گسترش مستعمرات و تأمین منافع اقتصادی و سیاسی خود در این امپراتوری وسیع بودند.

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۲۵)*

**پاسخ سؤال ۲۱:** (۱/۵ نمره)

به سبب اختلافات مرزی، بد رفتاری عثمانیان با زائرانِ ایرانی عتبات عالیات و مشکلات تجاری، تنش‌هایی میان دو کشور بروز کرد (۰/۵ نمره) اما با وساطت دولت‌های انگلستان و روسیه مذاکراتی میان ایران و عثمانی صورت گرفت (۰/۵ نمره) و قراردادهای صلح ارزنةالروم اول و دوم میان آنها بسته شد و به کشمکش‌ها پایان داد. (۰/۵ نمره)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۴۶)*

**پاسخ سؤال ۲۲:** (۱ نمره)

بلشویک‌ها به رهبری لنین با طرح چنین شعارهایی بر روسیه حاکم شدند (۰/۵ نمره) و شیوهٔ ادارهٔ حکومت را کمونیستی اعلام کردند. (۰/۵ نمره)

*(تاریخ دوازدهم، صفحهٔ ۸۵)*



| سرگروه | گروه طراحی و بازنگری (به ترتیب حروف الفبا) | ویراستاران (به ترتیب حروف الفبا) |
|---|---|---|
| معین‌الدین تقی‌زاده | احسان اسدی ـ زهرا باصری | احسان اسدی ـ محمود کاظمی |

| واحد فنی (به ترتیب حروف الفبا) |
|---|
| زهرا احدی ـ امیرعلی الماسی ـ مبینا بهرامی ـ معین‌الدین تقی‌زاده ـ پریا رحیمی ـ مهرداد شمسی ـ راضیه صالحی ـ انسیه مرزبان |